

Издаје Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 5 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Прегледати слаже се у
платеним писменима само
средњомедијаном и Гл.
Прогноза на Цетињу а
тако се и крпком унут-
њом на пошту у Котор.
Дописива слаже се уредиш-
тву. Рукописи се не враћају

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже крајине новч.

ЦЕТИЊЕ, 3. Октобра.

Једногласни извјештаји наши из Подгорице у данашњем листу о свечаној и срдачној прослави рођен-дана Његовог Височанства нашег Књаза-Господара свједоче јасно, да патриотика и вјерноподаничка расположења становника тога мјеста од све три вјероисповједи из чине разлику од ма којег другог мјеста у Црној Гори.

Опо пам је веома угодно забиљежити на овом мјесту, нарочито с обзиром на многостране интересе самљих наших суграђана од мухамедовског закона.

За исповједнике другљих вјероисповјеси немамо потребе да говоримо овдје. Срби православне и римокатоличке вјере с највишом радошћу поддржали су они дан, када су ступили у нашу државну заједницу, као даи ослобођења свога испод турскога јарма, и ишли су се с мјеста у Црној Гори као у својој кући.

На жалост, то исто не може се рећи и за све наше нове суграђане од Мухамедове вјере. Према су и они, као ико, од чисте српске крви, коју мухамедовство није могло помутити и смести ни у језику ни у обичајима народнијем. Ипак је дуготрајна вјесковна веза са Цариградом и муслиманством произвела у њима познату муслиманску околост, којој је све мало и све ништа што год види у другом, која не може да подноси ништа што није муслиманско, с којом је никло и ерало предуђење: да је Бог створио овај свијет за то да Турци буду на њему господари а сви други народи њихова раја.

Дабоме, да за људе таквога кроја није могла бити ласна ствар: паћи се с мјеста у новљем околностима и ступити без њеког душевног бола у подданство свога највећег вјесковног крвника.

Осим тијех оштријех узрока много су допринесли још и други њеки узредни, да се у нашијех мухамедоваца није могло одмах с почетка да развије чисто и искрено расположење према новом стању ствари. Ми смо већ више пута (нагласили, да међу те узроке спада и та несрећна околност, што и данашњи граница наша с петочне стране стоји отворена, те по коме наша држава отуда трпи највише непријатности, а турској агитацији стоје широм врата отворена. Докле ми, при отвореној граници, нијесмо у стању да нашим државном ауторитету прибавимо нужнога угледа и поштовања у пракци, долзе за турске агитаторе стоји широм отворено уста да без контроле, или ако то не а оно свакако без казних рију и буше међу становништвом нашим од мухамедовске вјере и подбадају га на дјела ненапатриотична и издајничка.

Ми смо већ и по неколико пута наговјестили, како је тијем агитаторима много олакшан посао још и тијек, што ваљда на свијету нема народа, који о свом положају и о односима међународнијем има тако примитивне и тако криве појмове као Турци. И данашњи крај свег тог што се султану чунају и пошљедња пера у Јевропи, Африци на и самој Азији, једна ће се међу масом турскога народа чини и један човек који не би вјеровао, да је падшана земља већа него све остале у свијету и све друге државе скупа, да је падшана цар царев, брат сунца, стриц мјесеца и побратим свијех звијезда, робак свецна Мухамеда, господар од земље до неба,

и да су сви остали владоци краљевни и кнезови, а он сам да је велики падшанах њспред којег стријене сви други и т. д.

Крај такијех појмова, који се с најтврђом вјером вјерују, ласно је не-обавјештене главе турске навести на ту мисао, да је све ово пријелазно и да ће за кратко вријеме султанова војска прегазити не само малени Карадаг него и бијесни Беч и Париз.

Да није тијех кривљих и глупљих предрасуда, не би се тако ласно ни хватала ријеч агитатора за мухамеданско становништво наше; и да је овоме јаснога и чистотога погледа на свијет, на односе међу народима и државама, на догађаје данашње у свијету, ово би ласно увидјело, да су данас у свијету све такве прилике, да упућују Турке на добро и лијепо слагање с народима и државама мањима које су око њих. Јер не треба много намести, па да се увиди, да данас и пр. ни Турска ни Црна Гора немају разлога, да се међу собом гложе и прегоне, али имају довољно, да имају све разлоге за то, да се узјамно пазе и паштују и да углаве пријатељску свезу за заједничку одбрану од биједа и напасти, којима им се пријети у ближој или даљој будућности.

Па кад је то тако, онда би се дубоко жалити морало, ако би наши суграђани мухамедовске вјере својим невољаним и ненапатриотским владањем изазвали против себе оправдано незадовољство свога узвишеног Господара и заслужено прегоњетво од стране пашњих власти; и још више жалити би се морало, ако би влада турска, посредним или непосредним или ма којим начином, ишла на руку агитаторима који се труде да из скадарског владјета баце варницу преврата међу наше мухамедовско становништво, те тијем ослабе и са свијем прекину ову свезу међународне слоге и пријатељства која је данас више но икад потребна за Црну Гору и за Турску.

Из свијех тијех разлога извире оно задовољство наше, коме дадосмо израза горе, — задовољство што видимо поуздане знаке, да је велика већина нашега мухамеданског становништва дошла к себи и увидјела, да ће јој најбоље бити, ако један пут за свагда окрене леђа скадарскијем агитаторима и ако с чистим и искреним рукама загрли ову груду земље која нас је све родила.

Ми смо увјерени, да ће пријеме и јасна обавјест своје урадити и код другљих, и да ће многи од онљих, који и данас можда једним оком шикље преко Туза, обрнути своје погледе к Ловћену, к овом истоку свијех нас, одакле нам се рађа сунце и долази свијетлост.

Ми смо у прошлом броју овога листа говорили о *диови Турске*, која је стављена на дневни ред — бар у новинарству.

Мора да ова ствар није без нике; јер ево по ново устаје исти дописник „Тажмс“ из Цариграда који је учинио она откривења, те по други пут ступа на сриједу с тврђом: да ће се сад на невом састанку царева у Варшави коначно ријешити, докле ће која сила захватити од Турске.

Вриједно је навести, бар у главном, шта тај лист пише о реченом предмету. Главно му је ово:

„Заузеће Солуна сачињава саставни дио аустријске политике. Ако је сваком журналистичком или политич-

ном агенту на истоку, који стање ствара у оште хоће да позна, ништа познатио од свега онога што сачињава програм ма које од јевропскијех сила, и то познатио сваки могућим начином само не званичним саопштењем, то је позната *жива истина: да ће Аустрија и то можда кроз кратко вријеме заузеће Солун.*“

У нотарду ове изреке „Тажмс“ устаје и други један лист енглески „Памал-Газета“, те наводи ово од ријечи до ријечи:

„Људма, који се на сваком лицу мјеста налазе и који својим очима гледају, не може сметати сва дипломатска шлепоња, да не оназе, да је заузеће Солуна на тапету, и да се у Македонији и Епиру врло живо ради на операцијама које се за то одnose. Ако ништа више, а оно је бар вјероватно, да је потонио састанак између цара руског и немачког једино на ту циљ држав, да би се дошло до чистог споразума о томе докле ће тећи граница земљама које ће се дати Аустрији; шта више, каже се, да је та граница утврђена тамо негде око Дедеагача.“

Да то јакљају какви мањ и незнатни листови који живе од такијех сензационијех вијести, ми се не бисмо на то ни обзирали или би просто регистровали њихова прекланана. Али што „Тажмс“ доноси, па и сама „Памал-Газета“, то се не може узети на лаку руку. „Тажмс“ је први и најважнији лист у свијету, и што у њега, те није ушло без јаке контроле и оштре критике о истинитости. Исто тако и „Памал-Газета“ стоји у гласу, да прима своје инспирације од данашње енглеске владе.

Кад дакле та два листа доносе горње вијести, онда ће ипак бити нешто у ствари, ако и није можда баш све на длаку онако као што у њима пише. Према томе са свијем је природно, што су ове вијести произвеле прилипно узбуђење у свијету, а у новинарству учиниле праву узбуну.

Разумије се, да се сви листови баве око тога питања: јесу ли оне вијести истините или не?

Листови аустро-угарски, којих се ствар највише тиче, као из једног града кличу: да то није истина, а уз њих истим гласом припијевају и листови њемачки. Први наводе, како аустријској влади није ни на крај намести да помисли на Солун, како она има доста брига и главобоље у Босни и Херцеговини, како би с новијем земљама и крајевима само пове биједе и напасти себи наговарила на врат, како није рада да долази у додир и да се азближе занима с арнаутском и т. д.

До душе, ово су све паметни и умјесни разлози, и ко ствари зрело и разумно просуђује, не може а да их с мјеста не потпише.

Но још је сјајче искуство наше, које нас подсећа на то, да аустријски државници нијесу баш тако невипни као дјевојчице, и да Аустрија није баш она држава која међу свјема државама јевропскијех: најмање пружа руке преко својљих граница, као што би хтјели да је претставе свијету њени љубавници или њени — Мефистофели.

За доказ томе нек послужи ово. Још прије окупације Босне и Херцеговине, када се оно тек поговарало да ће Аустрија узети у те земље, ијевали су аустро-угарски листови везу цијесму као и данас о Солуну: шта ће нам Босна и Херцеговина? зар нам

је мало Словена на врату, него нам још требају ови голи и боси? зар да ми узакнемо нашу муку и тековину у Босну и Херцеговину, и нашим крвавим парема да правимо од дигљљих Босњака и Херцеговаца људе? Не, никада ми то не ћемо дозволити!

Тако се чуло прије окупације. Сам гро- Андрашија, тадашњи министар иностраних дјела, рекао је апачију ријеч: да Аустрији не треба Босне и Херцеговине, јер је брод њен тако препун Словена, да би се с мјеста потопио, чим би му се још придало Словена.

Данас, пошто је окупација извршена, сви се листови аустро-угарски, истина, туже да је зло у Босни и Херцеговини, али ниједнога нема да каже да би Аустро-Угарској ваљало изапати оданде, него већином налазе једини лијек и спас кљу у томе: да Аустрија прогласи алексију Босне и Херцеговине, т. ј. да те земље прогласи за своје и нијачје више.

Не понавља ли се данас исти маневар и са Солуном? Не би ли може бити, ако би срећно пошло за руком, исти листови временом ијевали да им је врло угодно у Солуну, и не би ли с истом заборавношћу, као и данас у Босни и Херцеговини, наваљивали да се и Солун анектира?

Према том стеченом искуству ми не сумњамо ни најмање у добру вољу аустријскијех државника, да везу из Босне и Херцеговине на југ и да се спусте до Солуна. Кад би само до тога стојало, не сумњамо да би врло близу било вријеме, када бисмо видјели аустријске авангарде на Косову и преко Косова; и ако бисмо при том имали чега да се бојимо, најмање би нас у том страховању тјешила традиционална одвратност аустријскијех државника од освајачке вољити е.

Много су реалније сарави разлози, који нас побуђују да мислимо да ће се Аустрија сто пута прије предомисљати но што пође ниже испод Фоче. Разлози су ти: Што до Солуна ваља сто сомун, а то се не да побобати без чуда. На том путу леже свакојаке опасности, и тампе су ту понавјештене тако вјешто, да би се у њих врло ласно могло уловити нога несретна и закопа; и они, који мисле да би тијем за извјек раздвојили мило и драго, и покрив жива срца погодили српски народ, можда би набрзо осјетили да се вјеште измеђ два оштра крака од пошлица, који кад се склопе могу да произведу дјелство врло непријатно.

Црну Гору, истина, још не једу те брига, јер она на широкијем раменима свога народа и на оштријем ауболима својљих главница а под родољубивим крилом свога Господара може мирно поживати: уред те више и вреве о подједи туђе коже. Али ако би по несрећи дошло вријеме, да се нешта шта је чије, и ако би настали људи силитни, који хоће да располажу с народима као са стоком, тада би се, то нех сваки запамти, на овљем голљем крилима развило барјак части и достојанства људског, и прије би под тим барјаком Црна Гора утопула у крви својљих синова него што би допустила да се најгаднија сорта грабежа и отимачине народа и земаља изврши под очима и пред последом њеним.

Бугарски државни савјет.

На Брстов-дан ов. т. проглашен је у Бугарској специалним начином кнежев пр-

гласе о саставу новог државног савета. Највише у 8 сахата на јутра држано је у саборној цркви у Софији свечано богослужење. Наа богослужења владица је са стодне своје прочитао кнежев манифест, који овако гласи:

„Ми Александар I, по Божијој милости и народној воли кнез бугарски. Уједињавамо свијема нашим вјерним поданицима, да смо по датом нам од народа пуномоћству нашли за добро да уредимо државни савет, који ће се заједно с нама постојано брижити о брзој и правилној уређењу младе наше државе.

У обнародованом овим манифестом уставу за државни савет, назив вјерни поданици угледаше одговорна она начела, која су била по одобрењу у Бога почившег Цара Ослободитеља. Да одговорно та начела, на то су нас побудиле с једне стране наша истинита чуства према незаборавном добротвору бугарског народа, с друге стране дубоко убјеђење, да су та начела најгоднија за један државни савет, какав је потребан за нашу владу.

„Радиштак који смо наумили да дамо горе реченим начелима, оснива се на државном програму нашем, исказаном у манифесту од 1. Јула.

„Тардо у вјерени, да су и сви наши вјерни поданици испуњени истим узвишеним чуствима за добро наше отаџбине која и нас одушевљавају, ми им с пуним повјерењем остављамо да наирају већи број чланова државног савета.

„Нека се патриотизам и здрави разум, којима се од младости одгодио наш народ, и овом приликом покажу у свој снази; нека нам бугарска земља изабере за саветничке таква лица, која ће, окружавајући наш пријестол, не само моћи достојно испуњавати своје високе дужности, него ће и водити да се укријене тијесне везе, које нас седињавају с нашим љубљеним народом.

„Свемогући Бог, који је тако чудесно устројио ослобођење наше отаџбине, нека благослови и ово наше подухеће, да би се преко њега могла у нашој младој кнежевини одахнути правда, законитост и добар ред.

„Даво у нашој столици Софији на Крстовдан 14. Септембра 1881. Александар I.“ Сам пак устав за државни савет састављен је овако:

1.) Државни савет састављају: а) министри, б) лица назначена од кнеза, в) лица изабрана од народа.

2.) Осим тих лица у државном савету има мјесто као стални члан и један архјереј изабран од архјереја из кнежевине.

3.) Министри могу да заседавају са саветним гласом у општим скупштинама државног савета. Рјешавајући глас сваки од њих може имати само у питањима, која се односе на њихову струку.

У овим општим скупштинама, у којима се разправљају какви административни приједори, министри не заседавају.

4.) Архјереј заседава са саветним гласом у општим скупштинама државног савета сваки пут када то захтежи: с рјешавајућим гласом заседава пак само онда, када се разправљају питања која се тичу грађанских односа и господства у кнежини вјерноповједану. У таквим случајевима присуство архјереја у државном савету неопходно је узрок.

Листак „Гласа Црногорца“.

МОРАЛНА ОСЈЕТАЉА КОД ДЈЕТЕ.

Добро и зло.

Ако хоћемо да створимо од наше дјеце у сваком погледу валале људе, од највеће је важности да сазнамо какви су нам деца од природе.

На ово ћемо добити одма један одговор, који овако гласи: „Људска је природа изаскоро покварена, без помоћи са стране она изје свесобна ни зашта племенито, она је само на ало скловена, и свако се дијете рађа на овај свијет са склоностима к злу, не имајући ничег доброг у себи.“ Ако се сагласимо са овим гледиштем, онда властитавне није ништа друго, до дијечје блесавка. Али овим оваког гледишта има још и једно друго, сасвим противно овоме, које опет овако вели: „Деца су од природе аћелна, невинна и добра, у њима ништа злићавог нема; она су по рођењу олачана непашност, а све, што у дјетњем животу зала почиње, то су мисли од својих старијих и од своје околине научиле. Ово гледиште, као да је у свијету разиштравањем је у осниште од овог прит, јер се само тако даје објаснити оно оште чуђење и на неслаћње, кад мало дијете какво неочекивано ало учини; тада је обичан изрека, која се много пута и с наших усана отме: „За дивно чудо, тако мало дијете, а већ тако покварено!“ Што има пак покварених маторих људи, томе се нико не диви; из чега се опет издегачно даје извести закључак, да човек што постaje старији да таме бива злићавији. Кад би ово изшљедње аиста и у старијим постојало, онда би се веома талпа једна бацела на све наше васпитање, и онда би требало свама педагозима

б.) Лица, која ће кнез означити, биће на број четир.

6.) Лица, која ће народ бирати, биће осам.

Примједба. У случају неопходне нужде сагласно догањеном савету кнеза и пољскага.

7.) Чланови, који ће народ изабрати, бираће се с двоестепеним изборима по начину који ће се означити у особитом правилику.

8.) За чланове државног савета могу бити изабрани само они који имају ова својства:

а) Да су или бугарски поданици или родом Бутари;

б) Да имају мање од 30 година;

в) Да су служили неупријекорно у кнежевини као министри, дипломатски агенти, пресједници, чланови или прокурори архјерејског касационог суда, гувернатори, подгувернатори или пресједници бившијем гувернијерском административним саветима, пресједници апелационих судова;

г) Или да су испуњавали друге какве државне или општине дужности, по што су свршили какву нашу школу.

9.) За избор чланова државног савета поставиће се двадесет кандидата, од којих кнез осморцу назваши за чланове. Од осталијех дванаест постављених кандидата позвавају се поједина лица да замијене кога у државном савету у овим случајевима: а) када који члан умре или даде оставку због болести; б) када се којем члану повјери друга каква служба.

10.) Бирани чланови обављају се по дозивном сваке треће године. Коцком ће се опредјелити, која лица имају да иступе из државног савета на крају треће године. Они, који на тај начин иступе, могу опет бити изабрани.

11.) Од кнеза наименованијем члановима државног савета траје служба три године. Послеје тога могу исти опет бити назначени.

12.) Између наименованих од кнеза и изабраних од народа чланова државног савета кнез поставља пресједника и потпресједника.

13.) Пресједник има на годину плата 12.000 лена (франака), потпресједник 11.000, други чланови по 10.000.

14.) Чланови државног савета не могу бити изабрани за пресједника народне скупштине, нити могу отиравањати друге какве државне или општине службе под платом.

15.) Чланови државног савета не могу давати оставке, осим у случају дуготрајне болести.

16.) За разљу своју државни савет има своју нарочиту канцеларију под управом једнога секретара, кога бира савет а потврђује кнез.

17.) При расправи питања, која се тичу грађанских односа других у кнежевини постојећих вјерноповједности осим господства у православној државни савет признава духовног представника дотичне вјерноповједности к себи у сједницу са саветујућим гласом.

18.) При расправи питања, за која се траже нека особита теорија или практична знања, државни савет може да позове у помоћ нешто људе, Бугаре или стране. Ова лица, ако је сужно, могу имати у сједницама савета и саветујући глас.

19.) Државни савет има:

а) Да каже шта мисли о свијем питањима, која му влада предложи.

и теолозима довикнути: „Оканите се ево нашег моралитета и рада на васпитању, не трчите вријеме и труд узалуд; кад вијесте кадри ништа добро да учините, ачмојте бар чинити ни ало!“

Ми, с наше стране, не ћемо се на овеке мјесту упустити у практичну оцјену она два гледишта, него ћемо се послужити шљедњом изреком једног филозофа: „Човјек од природе нити је добар нити је злићав; он није од природе изаскоро морално блан.“

Човјек тежи од природе сак за онајем, и ради само оно, у чему налази уживање, што га весели и што буда у њему пријатна осјећања. А кад овако ради, он не ради ни ало на добро, ни право ни нечравно. Кад би и, пр. напунили четри маче: једну вином, другу пивом, трећу мачејом а четврту водом, па рекли: „Ево, ло је ждан нећ није.“ — Једино не би ништа боље пројало, од најавна свјежје, младне и чисте воде; други би се мачио за благодотаво и осјећалојуће мачице; трећи би ковао у ашваде Гамбринуев провала; а четврти би свему претпоставио једну чашу окрепљујућег вина. — Сваки би дакле узео оно што би му пријало, и нико не би имао права да каже: како је паметаи овај прит, што се мачио за воду, или, да осуда овог, што је свему претпоставио вино.

Овако исто ради и дијете, а од нега као чеда природе не можемо ништа друго ни очекивати. Упамети за ово још један пријер. — У башти под једном јабуком има читави хрпа јабука; отац позваје свог синчића да узме себи неколико. Овај оде, и изабере себи најкрупније и најлачеје, што је савијез природно, јер би тек онда чудно било кад би он другаче урадио. Он не па крај памети није могао познати, да ће

б) Да припрема и израђује све законске приједлоге, који се имају подијети народној скупштини према манифесту од 1. Јула 1881.

в) Да израђује све финансијске приједлоге, који се имају подијети народној скупштини, и да каже шта мисли о овим законским приједлозима, које скупштина сама коцнезе.

г) Да израђује оне законске приједлоге, које кнез сам по датог му 1. Јула 1881 од велике народне скупштине пуноласти нађе за потребно да обнародује, без да их подвои народној скупштини.

д) Да израђује све административне правилнике.

е) Да пресуђује у пошљедној инстанцији административне приједоре.

ж) Да рјешава питања о давању под суд ових лица, који се назначују за службу кнежевни указом, осим лица од судске струке.

з) Да разгледа у пошљедној инстанцији питања о јавној користи при употреби туђег имања за државне или јавне потребе.

и) Да одобрава прекобупетне издатке у овим случајевима, који су побројани у чл. 125 и 126 Устава.

л) Да одређује издатке од опште суме, која је назначена у буџету за напредне трошкове.

м) Да рјешава о зајмовима округа, срезова и општина.

н) Да разгледају послове око одступања непокретнога имања, које припаа о круизима, срезовима и општинама.

о) Да прима и разгледа жалбе како од приватних лица а чловника, тако и од владиних и општинских знања против неправдне радње од стране виших административних власти.

п) Да претставља кнезу случајеве, у којима се нарушавају основни закони кнежевине.

20.) Подробније и тачније опредјељење дјелопруга Државног Савета, као и раздјељење његово на секције и у опште унутрашње његово устројство, израдиће сам Савет, одмах чим се састави, и подијеће кнезу на потврду.

Политички преглед.

Дописник енглескога листа „Тајмс“, за којег смо уредништво тога листа каже да се ту скоро вратио са истока, узбунио је читав свијет са својим открићем планова о двоји Турке. Он је сад поново у истом листу пустио у свијет друго своје писмо, у којем јавно важију политичких кругова сраћа нарочито на аустрјакског политикана на балканском полуострву. Ту се он поглавито занима с питањем: шта ће бити од малијех државица на аустрјакског политикана на балканском полуострву. То је њен прави план и она је спремна да с тим планом у своје вријеме на српједу ступи. Он даље наводи, како Аустрја, подурта од Немачке а у савезу с Русијом, сматра да је то још једни могући план, којим се дају ријешити отворена и сад питања на истоку. Дописник каже: како су се двестови званични и полузванични потрудили да оповргну његове наводе и га когод за то назвати нескромним и грамзљивим; а то се види и по томе, што ће савијем несео и задовољан дочрчати своје оцу да му се својим избором похвали. У оваковом поступку, сваки ће нам мислано признати, да нема ничег ни за похвалу ни за осуду.

Или узамимо други пријер: неко има хиљаду талијера годишњег прихода, а други само триста; па претпоставимо да им одједанпут когод стави, свиком посебце, на слободно расположење, неколико кеса са разним вредностима. — Онај имућнији, кад би се мачио за кесу са већом вредношћу, би ли био за осуду? Не би никак, јер он ради на ириродном закону. Али, ако би он нарочито оставио већу кесу, а узео мању, или не би узео ниједну, унапријед знајући да ће за њим доћи онај коме је потребнија новац него њему, онда би то било званста и дјело и племенито и заорито. Дјете међутим, у сличним случајевима, не зна мислити рачуна, с тога увијек и бива да себе оно што је најбоље, јер још нема ни способности или вије научено да разумева. Дакле, задатак је васпитања да се дете извуче из ове забављачке и неинтелигентне и о другима.

Узамимо још један пријер. — Како малашан мази, младице и љуби своје родитеље. На тога се не може закључити да он то ради свјесно, знајући да то је његово или још мање, да је нежан према родитељима. — Боже сачувај! — Он не зна ништа, што то њему годи, а сјутра ће бити тај исти малашан видјети, како се његови родитељи и бесчуствено када мува једну једну ногу, па на пошљетку и свама краља. Њему прада, нека забавља то, што је а на болове и муке, које мува претрпјева, он и не помисли. Али опет кад се тако како нема права да назове муку и болове

парочито да побјегу његову тврдају да Аустрја тобоже тежи за тим да своје господство протегне до Јејегског мора. Крај свијех тих опровргована дописника каже да он чврсто остаје при својем својим тврдама како у првом тако и у овом другом писму и сувише додаје, како је он то све изложио на темељу ала истинитих саопштења која су њему лично учињена. У осталом, он узима сву одговорност на себе за све што је на видјело изне, као и за вријеме и начин кад му је и како то све саопштено.

Разумије се, да листови званични и полузванични са свих страна побјају све ова откриће а енглескога дописника, потврђујући да нико и не мисли на двоју Турке, најмање пак Аустро-Угарска мисли да се креће до Солуна.

Ми на ово не можемо него оставити највише читаоцима да вјерују што им је воља.

Аустро-Угарска изгубила је све дјеле свога министра иностраних дјела, барона Хајмерла, који је, како нам телеграм из Беча јавља, у понедељник направио од каље умр'о. Губитак је ово за ту државу осјећајан, јер је Хајмерла био вјеран и валан државник и сајестан приврженик ове школе политичне, коју је Андришија навео у Аустро-Угарској. Ко ће њега замијенити, за сад се још не зна; поговара се, да ће то бити барон Калић, садашњи аустунски аустро-угарски у Париграду, а то би и била прилика, јер је Калић од исте дипломатске школе. Преврехено, као што нам телеграм из Беча јавља, налажио је цар заједничком министру иностраних дјела пред парламентом, а текуће послове тога министарства водиће начелник одјељења Калиј.

Аустро-угарске делегације имају се састати на измику овога мјесеца. Хоће ли им се предскити „тачка књига“ није још одлучено, али мисае, да ће издати и да ће она доијети зору дипломатских списа о питању грчко-турском, о жељеничким и трговачким пословима са Србијом и т. д.

Како нам телеграм из Париза јавља, пресједник францеске републике Греви позвао је Гамбету да састави нови кабинет. Дакле потврђује се гласови, који су се већ од толико времена проносили, да ће Гамбета постати шеф новог францеског кабинета. Што се тиче програма Гамбетиног, с којим ће сгунити у министарство, за сад су му познате само ове тачке: дјетимична реализација устана, укидање окружних судова и проширење дјело округа судова примрјивјем, порецавање добара мањистирских и црквених, редукција војничке службе на три године, обалење пореза од земље, одржање конкордата али с измјеном која ће служити да се потврђи независност нижега свештенства и на пошљетку избор по листинама.

Што се тиче другога, које ће Гамбета узети к себи у министарство, то се јавља, да Гамбета при овом избору не ће толико назити на политичку боју колико на поузданост људи. Не зна се још, које ће министарство он за себе задрати, и кажу да се још козеба између министарства унутрашњих и иностраних дјела. Говоре да ће се склонити на оно потоње, ако му не пође са руком да за ово задо-

вотива, јер он то ради без сазнања, без свјесно, за своје уживање; онако исто, као што би кадио с какве границе листак по листак, или на левади дивјеће; а на нама лежи свика дужност, да дјетету објаснимо каква је ова постоји између блане и животности, да га научимо, да не чини онај коме није, што не би желало да други њому живи.

ДУБА И ШКОЛА.

У једној години у дјетњем животу, то је прва година најважнија година. У општем гласу ово почиње бивати свјесно оне значајне ријечи „ја“. Ова мала ријеч „ја“, као гужва виду душевних покрета човјека, онај основни камен на коме почиња онај мачавог рода човјечијег, — почиње у једној години дјететској први пут да има своју улогу.

Овако се само из нашег дјететства. Дакле, кад се онда није учинило, као да нам некаква вео испред наших очију дигао, како пак је браино да прозремо у своју дјететску унутрашњост?

Овако доба у човјекајем животу, злоупотреба душевних дјетњих живот значајна према из хаотичног стања бесвјесности, у коме поље стварности. У овом добу почиње дјете осјећати у себи лекаву њему дотле непознату силу и витон. Не вишетолико за бесвјесним играњем, колкио и за разном. Овом добу, у овој години, ваља и родитељи да поклопе своју највећу пажњу, да тада се поред родитељског инквортитета налажу за дјетете још два нова: аустрјакског школе и аустрјактет учитеља. Од тада се у дјетњем животу почиње дјеловати и дјетња живот у школи и на живот у кући родитељској, као и дотле. Али сад добијају и родитељи једну нову дужност, а то је да се дјетњем животом у кући потпуно обавља ред и задатак школе.

бије свога пријатеља Шалиел-Лакура. За министре унутрашњих дјела наводе се Брион или Флоке. За министра финансије имају три кандидата: Уилсон, Жермен и Леон Сеј; за министра пресвјете наводе се: Пол Бер и Адам-Сарже. Међу тим сам Гамбета одговорио је Гренију, да је још претрпао да се саставља нови кабинет јер ваља најпријед сачекати да се види какав ће бити исход дебатама у камари, па тек онда приступити саставу кабинета. То ће рећи, да Гамбета није баш тако сигуран са камарама.

Д о п и с и.

Б. Б. ПОДГОРИЦА, 25. Септембра.

Обична је ствар, да се приликом сваке светковине радо побуђује народ на весеље: особито пак кад је то весеље с владајућом династијом његовом склопачао. Тако је и овом приликом, о рођен-дану Његовог Вишочанства наредбом преузвишеног Господара, жива узбуђеност од народног весеља у овој вароши прокинула.

Становници ово вароши подељени на три вјероисповједи, православно, мухамедовску и римокатоличку, показали су велико чуство радости, овом приликом, о рођен-дану Његовог Вишочанства.

Уочи овога дана, цијела варош бијаше лијепо осветљена, а Љубовић који се ледике својом висином неколико метара над осталом вароши, бијаше прекрасна свјетла, као ведро небо у мрачној ноћи звијездама.

Том дуваном осветљења побуђени становници ово вароше, излазали су шетњом у поље црквице и гледајући красоту осветљења. На освијету самог дана, цијела варош окићена бијаше тробојницама, на зар без разлике затворен, а људи вршећи на све стране спремају се великим весељу и свечаности која наступаће. На осем ура црквица звона огласише божанствену службу, на којој од свих вјероисповједи поврне народ у богомољу, да се милосрдном Богу помоле и благодарене приневу за свога Господара.

Најпријед су ишли г. г. учитељи са ученицама и ученицама одашње школе, затим једно одјељење подређене војске уз свирање војничког марша; за војском ишли су г. г. бригадир Михајло Н. Вучинић са члановима одашњег окружног суда; В. Марко Поповић са осталим војним чиновницима, г. В. Бећир-бег Османовић са свим главним беговима и златним Турцима.

За овом парадом ириво је гонима два православног и римокатолички народ, као и један дво мухамеданског.

Послије божанствене службе, која је на најсвечанији начин одржана од одашњег свештенства, приступило се к благодаренију, по свршетку којег, тонови сграда још већма огласише свечаност и весеље.

На православног цркве пошло се истим редом у варош. Идући к вароши ученици одашње школе црквицу химну Његовом Вишочанству, док се дошло на средњи врт, где се на захтијевања В. Бећир-бега и на жељу мухамеданаца цијела парад сврши пред главном мухамеданском богомољом. Ту се мухамеданци искрено помоле преблагем Богу за здравље и дуг живот свога Господара. При паласку на богомоље захори се од цијелог народа живо!

При служби и на благодаренију у мухамеданској богомољи учествовали су г. оца Драчки и г. оца Аврић.

Ово се пак поздравља, прихваћавањем дијете: да се свему оном покорава и да свом врши, што никога од њега захтијева или му налаже, што му брани или доушта.

Дијете, које је већ у школу пошло, ваља одмах с почетка прихвати, да своје кућне задатке тачно и добро изради, у којем га оно буде у стању. Том приликом ваља га у његовом почетничком раду потпомети, или само у толико — у колико му то не би било на штету његовог дошљивог, самоствалног рада. Јер претјерана родитељска љубав и жеља, да дијету што више његов посао олакша, може га лако и неосјетно, раздијелити и научити га да се увијек к другога оклења, не ради ни само ништа.

Дакле у овом погледу ваља да је родитељ веома строг.

Али овет зато, тако исто не ваља ни дијете са свим само себи оставити; дакле, не смије се пријети из једне крајности у другу, него треба избрати средњи пут, који ништа не ће поунити са собом хрљаве пашлодице.

Тако исто дужност је домаћег васпитања, да се дијете још код куће научи поштовању и поштовању учитељских започињају; с тога не смије родитељ никад у присуству дјете да претјерује или критички поддржавају наредбе школске, или што би још горе било, да их куде или омаловажавају; него напротив морају у својим понашањем и говором, да сваком приликом одају високу пошту значају и светињи школе и учитеља.

Само на овај начин може кућа родитељска потпомети и олакшати задатке школски.

Већ сад седи неколико хиљада српских седмогодишњака за школском кауном. На е тога, родитељи! стајите се да оном

Непред дамаје такође пошла је парад пред католичком црквом, где је г. Фраг са католицима а у присуству цијелог народа по свом обреду Богу благодарене одашњим молбу за дуг живот своје Господару.

По свршетку благодарене чиновничко и све грађанство поврати се испред двора г. Бр. Вучинића, ту се заори ваше пута живо! послало се испред црквице у варош, а чиновничтво и отијени грађани пошу одашњег власти на честитања. На позив г. Бр. Михајла Вучинића један дво чиновничтва и грађанства сврати се у његов стан, где су биле многобројне честитке рођен-дану нашега Господара; други дво чиновничтва и грађанства са В. Поповићем као и с јединим одјељењем војске пошу до његовог стана, где су такође честитања била; том приликом један од одашњег г. учитеља од стране школске омладине, као престанцима књаж, владе изговори се честитку, и у исте вјеројеме замолно, да његова честитања, у име омладине достави Његовом Вишочанству Кијазу.

Послије по две пријаве је честитања В. Бећир-бег Османовић, као првоједник суда. Без разлике одашње чиновничтво и грађанство шевало је, играло и пуцало. Одлучење бијаше велико испуњено милосрдном и радошћу.

З. БЕГУНИ, 25. Септембра.

Имако већ двије године како нас прате жалости, једна за другом. Но ми смо томе вичли, што у ове 4 ратне године, претрпјесмо многе изгубе, које ће се допкан надокнадити.

Али оно што нам изгубе на бојном, без тога се није могло ни добити; па нас толико и не боли, већше велике добитке за које она биле жртва, а ми остадосмо да уживамо добитак који с њима заједко извојезамо.

Тек што бијасмо заборавили на досадане губитке, утрли сузе, и утрјели се придатцима, која нас послје плача обрадоваше, — а ево опет уладосмо у ношу жалост. И тек што бијаше земља зарасла на гробовима, а стожо нам глас да копимо на ново паку.

Где тај, да је умро пророђени син г. Шака Петровића (брата од стрица Његовог Вишочанства нашега Кијазу Господара) прошао је као електрична струја кроз срца своју нас, и похитали смо бити учесници поненуте жалости.

Али почем је овдје фамилијарна гробница преминулих високога дома Петровића, као у њиховом мјесту ређоња, где су им сви стари сахрањени изумајући досадане владаоце исте породице (којима су раке у цетињском манастиру), то су покорника с Цетиња овдје доијели у пратњи неких чланова исте породице, прота цетињског, управитеља вар. Цетиња с неколико грађана, а при истом сировоу учествовао је и наш брат Рус г. Павле Ровињски професор свучилишта.

Стотина усеника његушко школе предвођени г. г. учитељима, са цијелим становничким, свештенством и главарима овога племена, изашло је свом жалостном спроводу далеко на мјеста на сусрет.

Тако са највишом свечаношћу пошлв смо у саборну Ераковићку цркву св. Ђорђија, где је цијело свештенство отијевало покорнику свечано ошјело.

Одатле смо тијело покојника понели пред ново-саграђеном црквом св. Саве изван села, где се „укопница“ налази, и са највећом тугом и жалошћу положили га у гроб.

На гробу изговорио је учитељ његушки г. Нешо Зековић слиједећу бесједу:

„Ожалошћени скупе! Још нам се дубоко дубављу којом љубаве свој пород да му омилите и храм науке, те да се удостојите достојног благослова и благодарности — и од стране овог народа и од школе, којој сте га у амниет предали.“

ЉЕТОШЊА ВРУЋИНА И МЈЕСЕЦ.

— У францеском листу „Журнал де деба“ пише Х. д Парваз слиједеће:

Љето 1881 године снада већ и до сада међу најтоплија лета овог стољећа; а који зна шта ће још собом доијети. Температура није никада у Паризу била тако висока. На пометралишту (опсерваторији) у парку св. Мора подео се термометар 3. Јула на 37.6 Целзијуса и до 37.8 степену целзијусових Октава стања температуре су са свим изванредна (анормална) и изгледа да тако велико топлото вије никада ни било, а још мање да је било некада и веће. До душе, у свисима Араго-а налазе се метеоролошког таблице са билешкама много веће температуре, тако да се често не може вјеровати *) Тако на пр. — 17. Августа

*) Године 827, вели се, да је у Немачкој и францеској била тако јака жетва, да су земљишту била тако многа људи извржи од жетве. 879 год. било је могуће на воду радати од зрне или сушаног удара у нејасностају. — 993 пришло је суње жуђе на воду, као да би били у зурини; година 1090 била је за францеску особито жарка; година 1096 била је сува од угарских и турских крајева су пресушиле и сирод од угарских и турских крајева провале је зур, како је то стара „Хроника“ забилежила. — 11. У августу је од урвине цунала и Рајна је пресушила. — У години 1705 било је преко лета управо као у неки из хљеба, тако да међу 12 и 4 сата није се усудило дамо ван куће изаћи. — У години 1718 морала је преко лета бити затворена поворшта због високе температуре. — У Београду године 1829 вршила је прљавица да ваздух није ваља на земљу; многи људи су се угинули. — Године 1846 била је температура по стотичком термометру 1

боке равне и валијачише, које нас проште и претрпјеше године задесише.

Удар за ударом смалили нас, и истрже за руку младе неразвијене цвиетове, које црна земља у своја недра прима.

Тамна рако! Црна земљо! што си твоје гадне чељусти отворила, зар хоћеш да нам и овај црвени цвијет у твоја недра сва недра сахрањим?

Тужна његова мајко! ожалошћени оче и родбино! Зар тако марно предајете своје љубљено чедо црној земљи?

Кад те у дњи најжешће борбе не смејаше никаква сила, своју мету да достигнеш, и кад крвав кроз потоке непретелске крви летијаше — где славају славу у бра, и лавор-вијенцем се окити; — Зашто данас мирно своју највиру срећу, изду оларбаше, а утрју и виштуру родитељску — без ријечи и родитељске одбране овој црној раки предајеш?

Зар његова ожалошћена мајка смирено раскрита руке, те из њених топлих материјских недра отира се за највише овој младе неразвијеног пулоак, који још попуњаваше сиротну брачку утрју, и бијаше узданица сиротне по реду мајке — њен негда незборљиви и неоплакави син Јован.

Но трешите се тајем, ударијелима његови родитељи, браћо, стричеви и родбино покојаника, што је црна земља вјечна мајка свију нас.

Она раставља њежне мајке, које тек тренутно нају нагаду у свом милом чеду, а за тијем оно шаје у вјечни живот — вјечно живјети; где родитељску његу замјени црна и паклена земља, која врши хемјске процесе — а жалостив Бог даје нам топлу изду, да ћемо се ост тако са покорником видјети.

Но зар тебе чедо! да покорником зовемо, не! ти вјерси ни нашта, а већ те нештаје, нити су се твоји ожалошћени родитељи твој погледу нагледали. Не остави им за тужну усомену и утрју никакве синове послушности, — по их тако равно, тако нагло, у најдубој жалошћу остави.

Покорник родно се 20. Августа прошле године, и послје исто-мјесечног тешког боловања — ево испусти своју анђелску душницу. А данас га предајете матери земљи, да га она преда у наручја његовијема ил-гешкијем ђедовика — високога дома Петровића: младог стрицу којег Гусењска струја са овога свијета понесе, и свом младом брату тек рођеноме Драгутину, који нам лани младе родитеље у жалошћу остави — твога стрица.

Почвај марно и спавј вјечни сивак, а твоји ударијелима родитељи и родбина о-плакљивае дане твога међу нама прекраткога гамученог живота. С њавешом тугом сјећаће се твоје синове наследе; а ми ће мо с њима заједко молити милостивога Бога, за покој твоје анђелске душнице.

„Лака ти црна земљо!“

С. Ј. ПОДГОРИЦА, 26. Септембра.

„Весели се Зето земљо равна,“

„На рођен-дан свога Господара.“

Јуче је освануо рођен-дан Његовог Вишочанства нашег Ослободила Кијазу Николају I, и ослобођена Подгорица у Зети пропратила је ту свечаност са неваказаном радошћу. Уочи дана славе била је сва ова варош са свим узвишеним околним мјестима величанствено осветљена. А на дан славе окити се сва варош са барјачицама и тробојницама; на 9 сати на јутра на глас звона у свечаном руку народ од све три вјероисповјести површи у православно цркву на божију службу и благодарене за дуг живот и здравље свога Кијазу Ослободила прве год. 38.6, друге 37.5 степену. Све записи од оруђа за прометрање као и његовог мјеста и положаја; за то се лако често нетачне температуре билеже. Термометар ваје свада правила најчешће; тако некада је најчешће на црно бојадисној дрвеној дашници, која температуру увеличава, некада овет прима одбисне зраке сунчане и т. д. Највећа температура, која се да сада по једном измјешћу узрањаника опсерваториума Рену-а у Паризу ошнала, била је 31. Јула 1803 и то од 30.85° целзијуса.

Сад настаје питање: да ли се летошња суша могла предвидјети? на то одговарамо: могла је. Количина кише на земљи је ваља једна нста, но раздјељење њено узастопно мјенјају ваздушна струјања; и сува и влажна вјетрови раздјељују се врло неједнако. Сунце има у току његово годиње сајног стајања на ваздушна струјања у сваком степену ширине. У Јермени и сјеверној Африци бива из прелику кишно вријеме, кад сунце стоји над јужном подутном земљом. Дуго-времемо опажане ути нас, да и мјесец мјесеца прање велика ваздушних струјања, јер сваки мјесец дана 1701 год. показивао је по Капивиу термометар 40° целз. „управо топлоту крви, међу тим топлота крви је, средње узвишење 36.85 степену. Тако исто и билешке — да је год 1776 било топлота од 39 степену а 1777 пак 40 степену протрлазе на неистинити прометрања Месеровог, и у самој ствари прелаз на једна хемисфере у другу. Промјена овијех струјања, у слијед којих настаје вријеме влажно или суво, зависи то

52° — 41 $\frac{1}{2}$ ° Реомр. — На и године 1860, 1861, 1862, била су преко лета велике жарке; а 1863, 1864, била су преко лета велике ладне; а 1865, била су преко лета велике жарке; а 1866, била су преко лета велике ладне; а 1867, била су преко лета велике жарке; а 1868, била су преко лета велике ладне; а 1869, била су преко лета велике жарке; а 1870, била су преко лета велике ладне; а 1871, била су преко лета велике жарке; а 1872, била су преко лета велике ладне; а 1873, била су преко лета велике жарке; а 1874, била су преко лета велике ладне; а 1875, била су преко лета велике жарке; а 1876, била су преко лета велике ладне; а 1877, била су преко лета велике жарке; а 1878, била су преко лета велике ладне; а 1879, била су преко лета велике жарке; а 1880, била су преко лета велике ладне; а 1881, била су преко лета велике жарке; а 1882, била су преко лета велике ладне; а 1883, била су преко лета велике жарке; а 1884, била су преко лета велике ладне; а 1885, била су преко лета велике жарке; а 1886, била су преко лета велике ладне; а 1887, била су преко лета велике жарке; а 1888, била су преко лета велике ладне; а 1889, била су преко лета велике жарке; а 1890, била су преко лета велике ладне; а 1891, била су преко лета велике жарке; а 1892, била су преко лета велике ладне; а 1893, била су преко лета велике жарке; а 1894, била су преко лета велике ладне; а 1895, била су преко лета велике жарке; а 1896, била су преко лета велике ладне; а 1897, била су преко лета велике жарке; а 1898, била су преко лета велике ладне; а 1899, била су преко лета велике жарке; а 1900, била су преко лета велике ладне; а 1901, била су преко лета велике жарке; а 1902, била су преко лета велике ладне; а 1903, била су преко лета велике жарке; а 1904, била су преко лета велике ладне; а 1905, била су преко лета велике жарке; а 1906, била су преко лета велике ладне; а 1907, била су преко лета велике жарке; а 1908, била су преко лета велике ладне; а 1909, била су преко лета велике жарке; а 1910, била су преко лета велике ладне; а 1911, била су преко лета велике жарке; а 1912, била су преко лета велике ладне; а 1913, била су преко лета велике жарке; а 1914, била су преко лета велике ладне; а 1915, била су преко лета велике жарке; а 1916, била су преко лета велике ладне; а 1917, била су преко лета велике жарке; а 1918, била су преко лета велике ладне; а 1919, била су преко лета велике жарке; а 1920, била су преко лета велике ладне; а 1921, била су преко лета велике жарке; а 1922, била су преко лета велике ладне; а 1923, била су преко лета велике жарке; а 1924, била су преко лета велике ладне; а 1925, била су преко лета велике жарке; а 1926, била су преко лета велике ладне; а 1927, била су преко лета велике жарке; а 1928, била су преко лета велике ладне; а 1929, била су преко лета велике жарке; а 1930, била су преко лета велике ладне; а 1931, била су преко лета велике жарке; а 1932, била су преко лета велике ладне; а 1933, била су преко лета велике жарке; а 1934, била су преко лета велике ладне; а 1935, била су преко лета велике жарке; а 1936, била су преко лета велике ладне; а 1937, била су преко лета велике жарке; а 1938, била су преко лета велике ладне; а 1939, била су преко лета велике жарке; а 1940, била су преко лета велике ладне; а 1941, била су преко лета велике жарке; а 1942, била су преко лета велике ладне; а 1943, била су преко лета велике жарке; а 1944, била су преко лета велике ладне; а 1945, била су преко лета велике жарке; а 1946, била су преко лета велике ладне; а 1947, била су преко лета велике жарке; а 1948, била су преко лета велике ладне; а 1949, била су преко лета велике жарке; а 1950, била су преко лета велике ладне; а 1951, била су преко лета велике жарке; а 1952, била су преко лета велике ладне; а 1953, била су преко лета велике жарке; а 1954, била су преко лета велике ладне; а 1955, била су преко лета велике жарке; а 1956, била су преко лета велике ладне; а 1957, била су преко лета велике жарке; а 1958, била су преко лета велике ладне; а 1959, била су преко лета велике жарке; а 1960, била су преко лета велике ладне; а 1961, била су преко лета велике жарке; а 1962, била су преко лета велике ладне; а 1963, била су преко лета велике жарке; а 1964, била су преко лета велике ладне; а 1965, била су преко лета велике жарке; а 1966, била су преко лета велике ладне; а 1967, била су преко лета велике жарке; а 1968, била су преко лета велике ладне; а 1969, била су преко лета велике жарке; а 1970, била су преко лета велике ладне; а 1971, била су преко лета велике жарке; а 1972, била су преко лета велике ладне; а 1973, била су преко лета велике жарке; а 1974, била су преко лета велике ладне; а 1975, била су преко лета велике жарке; а 1976, била су преко лета велике ладне; а 1977, била су преко лета велике жарке; а 1978, била су преко лета велике ладне; а 1979, била су преко лета велике жарке; а 1980, била су преко лета велике ладне; а 1981, била су преко лета велике жарке; а 1982, била су преко лета велике ладне; а 1983, била су преко лета велике жарке; а 1984, била су преко лета велике ладне; а 1985, била су преко лета велике жарке; а 1986, била су преко лета велике ладне; а 1987, била су преко лета велике жарке; а 1988, била су преко лета велике ладне; а 1989, била су преко лета велике жарке; а 1990, била су преко лета велике ладне; а 1991, била су преко лета велике жарке; а 1992, била су преко лета велике ладне; а 1993, била су преко лета велике жарке; а 1994, била су преко лета велике ладне; а 1995, била су преко лета велике жарке; а 1996, била су преко лета велике ладне; а 1997, била су преко лета велике жарке; а 1998, била су преко лета велике ладне; а 1999, била су преко лета велике жарке; а 2000, била су преко лета велике ладне; а 2001, била су преко лета велике жарке; а 2002, била су преко лета велике ладне; а 2003, била су преко лета велике жарке; а 2004, била су преко лета велике ладне; а 2005, била су преко лета велике жарке; а 2006, била су преко лета велике ладне; а 2007, била су преко лета велике жарке; а 2008, била су преко лета велике ладне; а 2009, била су преко лета велике жарке; а 2010, била су преко лета велике ладне; а 2011, била су преко лета велике жарке; а 2012, била су преко лета велике ладне; а 2013, била су преко лета велике жарке; а 2014, била су преко лета велике ладне; а 2015, била су преко лета велике жарке; а 2016, била су преко лета велике ладне; а 2017, била су преко лета велике жарке; а 2018, била су преко лета велике ладне; а 2019, била су преко лета велике жарке; а 2020, била су преко лета велике ладне; а 2021, била су преко лета велике жарке; а 2022, била су преко лета велике ладне; а 2023, била су преко лета велике жарке; а 2024, била су преко лета велике ладне; а 2025, била су преко лета велике жарке; а 2026, била су преко лета велике ладне; а 2027, била су преко лета велике жарке; а 2028, била су преко лета велике ладне; а 2029, била су преко лета велике жарке; а 2030, била су преко лета велике ладне; а 2031, била су преко лета велике жарке; а 2032, била су преко лета велике ладне; а 2033, била су преко лета велике жарке; а 2034, била су преко лета велике ладне; а 2035, била су преко лета велике жарке; а 2036, била су преко лета велике ладне; а 2037, била су преко лета велике жарке; а 2038, била су преко лета велике ладне; а 2039, била су преко лета велике жарке; а 2040, била су преко лета велике ладне; а 2041, била су преко лета велике жарке; а 2042, била су преко лета велике ладне; а 2043, била су преко лета велике жарке; а 2044, била су преко лета велике ладне; а 2045, била су преко лета велике жарке; а 2046, била су преко лета велике ладне; а 2047, била су преко лета велике жарке; а 2048, била су преко лета велике ладне; а 2049, била су преко лета велике жарке; а 2050, била су преко лета велике ладне; а 2051, била су преко лета велике жарке; а 2052, била су преко лета велике ладне; а 2053, била су преко лета велике жарке; а 2054, била су преко лета велике ладне; а 2055, била су преко лета велике жарке; а 2056, била су преко лета велике ладне; а 2057, била су преко лета велике жарке; а 2058, била су преко лета велике ладне; а 2059, била су преко лета велике жарке; а 2060, била су преко лета велике ладне; а 2061, била су преко лета велике жарке; а 2062, била су преко лета велике ладне; а 2063, била су преко лета велике жарке; а 2064, била су преко лета велике ладне; а 2065, била су преко лета велике жарке; а 2066, била су преко лета велике ладне; а 2067, била су преко лета велике жарке; а 2068, била су преко лета велике ладне; а 2069, била су преко лета велике жарке; а 2070, била су преко лета велике ладне; а 2071, била су преко лета велике жарке; а 2072, била су преко лета велике ладне; а 2073, била су преко лета велике жарке; а 2074, била су преко лета велике ладне; а 2075, била су преко лета велике жарке; а 2076, била су преко лета велике ладне; а 2077, била су преко лета велике жарке; а 2078, била су преко лета велике ладне; а 2079, била су преко лета велике жарке; а 2080, била су преко лета велике ладне; а 2081, била су преко лета велике жарке; а 2082, била су преко лета велике ладне; а 2083, била су преко лета велике жарке; а 2084, била су преко лета велике ладне; а 2085, била су преко лета велике жарке; а 2086, била су преко лета велике ладне; а 2087, била су преко лета велике жарке; а 2088, била су преко лета велике ладне; а 2089, била су преко лета велике жарке; а 2090, била су преко лета велике ладне; а 2091, била су преко лета велике жарке; а 2092, била су преко лета велике ладне; а 2093, била су преко лета велике жарке; а 2094, била су преко лета велике ладне; а 2095, била су преко лета велике жарке; а 2096, била су преко лета велике ладне; а 2097, била су преко лета велике жарке; а 2098, била су преко лета велике ладне; а 2099, била су преко лета велике жарке; а 2100, била су преко лета велике ладне; а 2101, била су преко лета велике жарке; а 2102, била су преко лета велике ладне; а 2103, била су преко лета велике жарке; а 2104, била су преко лета велике ладне; а 2105, била су преко лета велике жарке; а 2106, била су преко лета велике ладне; а 2107, била су преко лета велике жарке; а 2108, била су преко лета велике ладне; а 2109, била су преко лета велике жарке; а 2110, била су преко лета велике ладне; а 2111, била су преко лета велике жарке; а 2112, била су преко лета велике ладне; а 2113, била су преко лета велике жарке; а 2114, била су преко лета велике ладне; а 2115, била су преко лета велике жарке; а 2116, била су преко лета велике ладне; а 2117, била су преко лета велике жарке; а 2118, била су преко лета велике ладне; а 2119, била су преко лета велике жарке; а 2120, била су преко лета велике ладне; а 2121, била су преко лета велике жарке; а 2122, била су преко лета велике ладне; а 2123, била су преко лета велике жарке; а 2124, била су преко лета велике ладне; а 2125, била су преко лета велике жарке; а 2126, била су преко лета велике ладне; а 2127, била су преко лета велике жарке; а 2128, била су преко лета велике ладне; а 2129, била су преко лета велике жарке; а 2130, била су преко лета велике ладне; а 2131, била су преко лета велике жарке; а 2132, била су преко лета велике ладне; а 2133, била су преко лета велике жарке; а 2134, била су преко лета велике ладне; а 2135, била су преко лета велике жарке; а 2136, била су преко лета велике ладне; а 2137, била су преко лета велике жарке; а 2138, била су преко лета велике ладне; а 2139, била су преко лета велике жарке; а 2140, била су преко лета велике ладне; а 2141, била су преко лета велике жарке; а 2142, б

Ми би ради били да сви који су та-
квиг епидемије опамете се к одвраћу се од
свог дјеломног пута мржње који их води
к пропасти (а надамо се и да хоће да су
кајући се и почели) па да се предаду дје-
лима љубави и просвјете, те да у свисте
сви браћки уживамо благодети мира
под срећном и мудром владом Његовог
Височаштва нашег узвишеног Господара
Кнеза Николе, који појединачно дјела љу-
бав сваком суграђанину добром без разли-
ке вјере, а широк прегорски шледеје при-
мјеру свога витешког Господара за кога о-
ва чаром радо и одушевљено се јуче мо-
даше у сва три — вјерско — богомоле на
јучерашњи дан Његовог рођена.

Завршујем ове ретке моделе Вишега
да име удостоја многобројног елемента Црна-
горовог рођена дан, на дику и понос свега на-
рода црногорскога, па да првом притком
дочекано да оствари своје жеље које у
својој родољубивој срца израза овим
ријечима:

„Онамо, покој добућу души
Кад Србин више не буде роб“.

(J. J.) ПОДГОРИЦА, 26. Септембра.
— Јуче је код нас највечаним начином
прослављен рођен дан Његовог Височаштва
нашег узвишеног Господара. Свечаност је
отпочела сљедећим начином:

У очи самог дана биваше освијетљена
сва варош и оближње брдо Љубовић. Сју-
три дан освану сва варош окићена тробој-
ницама и другим војничким и државним
барјацима. У осам сага и по исуку се на
главну пјаци и под заставе у парадни полу-
баталнио подгорички где мало послје до-
ђоше и ђаци основне школе а за тим и
овдашње чиновништво и множица отмијених
грађана од сва три вјеровисповјести, а у
девет сага сва трупа упути се правосла-
вној држави овим редом: најпријед вџаху ђа-
ци, за овиме војници а за војницима чи-
новници и мноштво вјерца. По што се сви-
дима служба Божија е благодаренијем, на
којој присуствоваше а неколико отмијених
Мухамеданаца, сва трупа вјестим редом уз
граување тонова упути се главном цмјени,
где се оделужи благодареније, у присуству
мухамеданаца, чиновника и мноштва дру-
гог народа, православно и римокатолич-
ке вјеровисповјести. По свршетку благода-
ренија заори се у три пута: жива! а за
тајем сва трупа вјестим редом упути се
римокатоличкој цркви, у којој се такође од-
служи благодареније, коме осим другог
такође присуствоваше неколико мухамеда-
наца. По благодаренију сабра се сва варош
овст на главој пјаци, где се у три пута
озет заори: жива! а за тајем пође се на
честитање најприје у стан г. В. Марка По-
повића, а послје у г. Бр. Михаила Нави-
на и В. Бећар-Бега Османовића.

Тако дакле цијели дан проводимо у
непрекидном веселу.

Значајно је што преликом јучерашње
светковине идоше у православну и римокато-
личку цркву у влашн мухамеданаца и о-
пет православна и римокатоличка у цмјени;
што дакле јуче први пут браћа браћи по
крви отворише своје богомоле да се у њи-
ма заједнички и браћки помолу Богу за
здравље и дуг живот свога Господара.

Ко саме знаде какви су пређашњи
фанатички били наши мухамеданци прије ве-
го је Подгорица првацила влашн држави и
како су у свом фанатизму мрзили на све
друговјерне, као и на њихове светљне; тај
се истра чудити овоме садашњем појаву.
Данас не само да је код наших мухамеда-
наца ишчезла ова пређашња мржња која
је проистајала из вјерног пређашњег фа-
натизма према друговјерцима, особито пре-
ма Црногорцима, него су још почели сазна-
ват ко су и чим су до сада били најжми-
ци, као и то да данас не толико вјера коли-
ко криво средство везује нас с њихом.

Једном ријечи: да ијасмо и још раз-
грађени од стране Арбаније, те да не мо-
гу на наше мухамедане удивљивост страни
агитатори, у свему били би сада наши му-
хамеданци и још напреднији; али уздајући
се у Бога и нашег мудрог Владара а то
ће се скорим постити, на ће онда кроз не-
колико године наши мухамеданци бити на-
ма ово што су нам били најзад неколико
вјека, т. ј. браћа наша рођена.

То желимо и баће, ако Бог да!

Домаће вијести.

Цетине, 3. Октобра.

— Његово Височаштво Кнеза са
пратњом својом пратио се у уторак на
Никшић у поволном здрављу.

— Карен-руски министар-резидент
г. Јонин чинио је у ср-ду са консулом
г. Пасеком у Дубровику.

— Аустро-угарски министар-резиден-
т г. барон Темел отпутовао је у по-
недјељни у Котор.

— На Цетине стигло је у понедељ-
ник из Скадра веллробритански отприлици
послава г. Грив са својим братом из
Лондона и секретаром.

— На сви час кад ово пишемо (су-
бота око подне) стиге нам црна вијест,
да је власта министра унутрашњих дјела
В. Мана Врбичу постигла велика

домаћа жалост. На име, син његов Ни-
кола, млађано момче од 16 година, умрје му
данас пред по дне од суше болести. По-
којни Никола био је врло даровит, сајадни
надања дјетни, који се још нарочито одлико-
вао примјерним владанем, великом добротом
срца и особитом питомошћу нарави, те је
обезбавио да ће бити временом на дику и
понос свакој оцу а на велику корист сво-
јој отарбини. На жалост, прна смрт поко-
ни са млађаним животом његовим и сва
дјена надања која су у-н полагана, и о-
стави тешко ожалошћеном оцу ненакнад-
ну празнину, а свијема који га познаваху
вељу жалост за његовим губитком. Така
му била отачаствена земља црногорска!

Телеграми „Гл. Црногорца“.

БЕЧ, 28. Септембра. — Министар
иностраних дјела Хајмерле данас у три
уре и по послје подне напрасно умр'o
од кашље.

ЦАРИГРАД, 2. Октобра. — Пор-
та ће предложити Приштину као
прикључну тачку за свеу жељезница
турских са аустралкијима (ваља
ерским? У. Гл. Ц.).

ЛОНДОН, 2. Октобра. — Нарел
уапшен због тога што је позвао на
побуну.

ПАРИЗ, 2. Октобра. — Грени је по-
звао Гамбету да састави нови кабинет.
Гамбета одговорио, да ваља најприје
привекати на исход дебате у камари.

БЕЧ, 2. Октобра. — У званичном
листу изашло је царско ручно писмо,
у којем се министар Слави овлашћује,
да до пове наредбе заступа министра
иностраних дјела пред парламентом,
а начелник одјељења Катај да води
посредно послове тога министарства.

Разне биљешке.

Тунел између Јевропе и Аме-
рике. Американци су заузели један план
који је можда најсмелији од како свијет
постоји. Они хоће да саставе Инглешку са
Сјеверном Америком једним великим тунелом,
који ће пролазити кроз атлански океан.
Растојање између Инглешке и Сјеверне
Америке износи 3000 миља, а кроз цијелу
ту дужину намислили су Американци да
кроз тунел проведу жељезницу, која ће у
на краћем времену преносити Јевропљане у
Америку а обратно. Тунел се не ће копати
у земљи испод два морског, него ће то
бити огромна гвождена цијев, дугачка 3000
миља а широка 26 стопа, тако да би се у не-
ки мах могла кретати два засебна воза по
вој. По што онај мора издржати притисак
воде над собом, који је израчунао на 120
атмосфера, то дувари те цијеве морају
бити дебела 18 палача. Цијела цијев изашла
би се саставити од комања од по 100 сто-
па дужине. Пет таквих комада скочањих у-
јдно правити један одјељак, који ће се, по
што се на оба краја херметично затвора пу-
штати на дво морско. Други одјељак суш-
тије се нарочитим сировинама тако, да са сви-
јем додире први суштени одјељак, за ко-
ји ће се сад он утврдити и т. д. Посао би
се имао отпочети са америчке обале и
свршити на првој у Јевропи. Најгоднија
вјера жељезнице овдје би била електрична,
и Едисон вели, да би се огромна даљина
могла пријећи на жељезници за 50 часова.
Трошак око овога подухвата износио би на
400 милијуна фуната штерлинга — једна
маленкост за Американце, много мање него
што је износила сума коју су Францози и
Нјемци утрошили у потовом свом рату.

(Г. Јован Стефановић Вилорски),
наш суграђанин у Бечу, одликовао је од
географске изложбе у Мденци на свој рад
у научном пољу колајном другога реда.

(Проговиство српске Кирилице).
Читамо са жалошћу у „Застави“, да је
влада хрватска наредила, да се из српске
гимназије у Ср. Карловцима имају из-
гнати све српске књиге које су тамо као
школске књиге употребљаване и да се на
њихово мјесто имају увести књиге латини-
цом штампане! Је ли могуће, да је „брат-
ска дубав“ већ тако далеко догворала? О-
том, ћемо владу чута што са сабора хрватског.
(Света легија). До 300 младих рус-
ких племена саставили су под именом „све-
та легија“ друштво против захлестивих
завера у обрану царева живота. То друш-
тво има доста новца на располагању, а
организовано је тако савршено као и пре-
вратна странка нихлестивца. Чланови те
свете легије имају велики утицај на царевом
двору, још већи него што има и сва
тајна полиција.

(Рад тунела под морем између
Инглешке и Француске) напредује.
Крени под, на који су наизма, по уије-
рну инжњира тако је тврда, да се не ће
трати ни тига ни цемента. До сада је про-
бушено до 500 стопа. Главну тешкоћу чи-

нила је вода што је у тунел продорала. Но
и то је сад уклоњено јер је наменен јак
паран шпик. Растојање између Инглешке
Француске износи 22 инглешке миле. Дневно
се тунел буши тридесет стопа и с тога ће
требати 11 година да се цио тунел про-
копа.

(Најстарији човек на сви-
јету.) Како јавља лондонски медицински
лист Лансет, живи у Боготи, у Салвадору,
грађанин, који се може свакако сматрати
као најстарији човек на свијету. Има му,
како сам вели, 180 година, но његови су-
сједи тврде, да је старији. Још године 1712
вели да је потпишо спис о устројењу јед-
нога манастира. Др Хермондеј, који га у
новинама описује, вањао га је у врту при
ради. Мави је налик на пергамен, (косе
бијеле као свијет; на дан једе само једном,
и то по уре, јер масли, да се јело, које се
у више од по уре поједе, не може сварити
у 24 уре. Обично пости 1. и 15. свакога
мјесеца, пијући тијех дана, колико више
може, воде.

(Најбогатији Американца.)
Американца Мјака, који овај час борави у
Берлину, има 600 милијуна долара. Тијех
600 милијуна носи му на годину, рачуна-
јућ 10% камате, 60 милијуна, или 166.000
фр. на дан.

(На што се употребљују ко-
сти турских војника погинулих код
Плевне.) У Бристолу у Инглешкој има
више фабрика које умјетљички произвађају
гној. Не давно, како читам у новинама,
стигоше у то мјесто лађе натоварене са
300 тона (тона чини 20 центна) човјечјих
кости, од којих се у фабрикама произво-
ди умјетнички гној. Кости су у лађе нато-
варене у Цариграду у Радошту, а меле да
су то кости од турских војника, који су
тако храбро бранили Плевну и ту своју
смерт дали. Сада им ни саме кости нема-
ју мира.

(Друштво за потпомагање срп-
ске књижевности у Биограду) др-
жало је 17. пр. мјес. у локалу биогр. чк-
ташнице свој претходни главни скуп на ко-
ме је било 74 удioniчара, и ту је изабран
за пресједника аднос г. Милован
Спасић, а за деловођу г. С. Бајаловић.
По што је деловођ прочитаво исправка
друштвена, а члан г. Коста Павловић сви-
сик удioniчара, приступило се конституи-
саву друштва. Претходно изабрати су пре-
ма правилима друштвеним за контролни
одбор: г. г. Јован Ристић, Радивоје Мило-
ковић, Владислав Вујковић, Стојан Велко-
вић, и Сима Паранос; а за управу г. г. Ди-
митрије Матић, Алимпије Васиљевић, Стојан
Бошковић, Владимир Јоановић, Јован Ава-
нумовић, Стојан Марковић, Јован Бошковић,
Марко Марковић, Јаков Туцаковић и Ми-
лован Спасић.

Као што „Нови Вјек“ јавља, до 18. ок-
т. уписало се 101 удioniчар са 389 удioni-
ца.

Књижевни оглас!

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА,

Браће Јовановића.

Ишла је свеска! 23.

СВЕТИСЛАВ И МИЛЕВА.

Трагедија *J. Ст. Поповића.*

П. — 16 в. (35 пара).

Добија се у свијема српским књижа-
рама. — Преплата на 24 свеске ф. 3.50
(7 дна) а поједина 18 и. (40 пара) и онда
шалемо ми о нашем трошку сваку свеску
уредно. — Излази сваких 14 дана 1 св. —
Пошао молимо у капријед с пошт упућником.
У Панчеву.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта од данас до
свршетка Септембра 1881.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетине
за Котор у недељу: полази у 11 ура, пре-
давање до 10 и по ура у јутро; у уторник:
полази у 11 ура, предавање до 10 и по
ура у јутро; у сриједу: полази у 6 ура
у јутро, предавање у уторник до 5 ура
по подне; у петак: полази у 6 ура у јутро,
предавање у четвртак до 6 ура по подне.

Долзан из Котора: у уторник, разда-
вање у 2 уре по подне; у сриједу, разда-
вање у 9 ура у јутро; у четвртак, разда-
вање у 9 ура у јутро; у петак, разда-
вање у суботу у 9 ура у јутро, ако
пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетине за
Котор у петак у 6 ура у јутро, предавање
у четвртак до 5 ура по подне.

Долзан из Котора у петак, раздавање
у суботу у 9 ура пред подне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетине
за Рајеку, Бар, Даниловград, Никшић,
Подгорицу и Улицу у понедељник, сри-
једу и суботу, предавање до 11 ура у јутро.

Долзан с Рајеке, из Бара, с Данило-
града, из Никшића, из Подгорице и из
Улице у уторник, четвртак и недеље

раздавање у 10 ура ако пошта стигне на
вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Рајеку, Бар,
Даниловград, Никшић, Подгорицу и Улицу
у сриједу, предавање у уторник до 5 ура
по подне.

Долзан у четвртак, раздавање у 10
ура пред подне.

Канцеларија је сваки дан отворена од
8 ура до 11 у утро а од 3 до 5 по подне.

Петак, 20. Марта 1881.

Управитељство

Књ. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 3. Октобра 1881.

Државни дуг у сребру	7690.
„ „ „ „ банкнота	7775.
Златна рента	9465.
Дозови од 1860	13150.
Баначне акције	890.
Кредит	370.
Лондон	11775.
Ц. кр. цекин	559.
Наполеон	938 1/2.
Државна миска	5765.

Народна привреда.

ТРИЈЕПЊЕ, 17. Септембра. — Разна
роба на нашем тржишту имала је ове не-
деље сљедеће цијене:

	ОД	ДО
	ф.	и. и. п.
Восак примјерски и утар. за 100 кил.		
Кафа порторачка	84	98
С. Доминго	63	73
Рио према врсти	50	68
Цукар аустралски	36 50	37 25
тучени	34 50	35 50
Цвијеће траве бухаче	60	115
Наранче скривница	10 8	7 50
Карубе пуљешке. за 100 кил.	7	
двалтинске	7	
далматинске		
Смокње Каламата	16	
пуљешке	18	
Лигуни скриваца	4	10
Бадели или мандуле пуљ.	83	87
далматинске	87	88
Љешници	28	50
Шљаве	20	31 15
Пшеница руска	13	13 50
угарска	12 50	13
галачка	16 75	
Кукуруз (румунски) руски	7	7 25
угарски		
Раж		
Лечам		
Зоб угарска	8 50	9 25
арбанска		
Пасуљ (фахол) према врсти робе	11 25	13
Боб		
Лећа	10	18
Ориж талијански	16 75	22
инглески (китајски)	12 25	15 50
Вуна босанска	108	115
морска	118	125 50
арбанска	123	
иетарска		
Штипце корушка јеловице	47	50
штајерске	42	70
Грете	10 80	12 90
букице	6	12
Уљејтал. више врсте		
„ најбоље	57	70
„ ередње врсте		
далматинске	41	42
исгарске	41	43
Клавно уље у барелу	10 15	10 25
у мунџина	13	13 25
Коже стрепе	165	185
сухе волове		
далматинске	75	103
јавиће за 100 ком.	75	100
далматинске	60	60
коже овчје 1 кил.	56	70
вунени сламе	50	60
сухе	55	70
аење за 100 комања, у сребру	28	37
Баклар за 100 кил.	28	34
Сарлаи 1 барел	13	25
Вискиот мадри за 100 кил.	26	27
вешени		
Мед	67	100
Лин дачински	39	40
„ „ „ „	67	
Мет (за растопљено)		
„ „ „ „	62	66
Ланка злотитар (100 лятара)		
Ланка истарски за 100 кил.	25	26
„ „ „ „	9	
„ „ „ „	8 50	
„ „ „ „	6 2 5	6 50
Ланка лозорике	12 50	13
Ланка тротике (Görök)		
„ „ „ „	31	48
Мед	26	30
Зумер (јабусице од ловорике)	11	11 50
Нажал барно од 100 килотр Пуње (штраце) за 100 кил	3 75	9
Катрам далматински	2	16
Истролј	11	